भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र

या आठवड्यातील हवामान अंदाज

गुरुवार (28/08/2025) – बुधवार (03/09/2025)

स्थान	तापमान (°C)		पावसाची शक्यता	ढगांचे आच्छादन	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास) किमान-कमाल	सापेक्ष आर्द्रता %
	किमान	कमाल				
नाशिक	21-22	28-32	नाशिक, ओझर, कळवण, पिंपळगाव बसवंत, दिंडोरी, पालखेड - गुरु - शुक्र - हलका ते मध्यम पाऊस. शनि - बुध - रिमझिम पाऊस. लोणी, वणी - शुक्र - शनि- हलका ते मध्यम पाऊस. गुरु, रवि - रिमझिम ते हलका पाऊस. सोम - बुध - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	16-25	72-95
पुणे	20-21	26-28	पुणे, फुरसुंगी, लोणी काळभोर, उरुळी कांचन, पाटस, यवत, नारायणगाव-गुरु- हलका ते मध्यम पाऊस. शुक्र-मध्यम ते मुसळधार पाऊस. शनि-बुध- रिमझिम पाऊस. बारामती, इंदापूर–गुरु–मुसळधार पाऊस शुक्र– हलका ते मध्यम पाऊस. शनि-बुध- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-25	63-91
सोलापूर	21-22	30-32	तुळजापूर, औसा, वैराग, बार्शी, पंढरपूर, लातूर, सोलापूर-गुरु- मुसळधार पाऊस. शुक्र, बुध- रिमझिम ते हलका पाऊस. रविवार-	स्वच्छ ते ढगाळ	22-29	50-84

भारतीय कृषी स द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-Nationa Grapes, Pune

			हलका ते मध्यम पाऊस. शनि, सोम-मंगळ-रिमझिम पाऊस. नान्नज-गुरु-मुसळधार पाऊस. शुक्र- हलका ते मध्यम पाऊस.			
सांगली	21-22	26-29	सांगली, मिरज, वाळवा, पलूस, कवठा, पळशी, खानापूर विटा, शिरगुप्पी-गुरु-बुध-रिमझिम पाऊस. शेटफळ-गुरु-मुसळधार पाऊस. रवि-हलका ते मध्यम पाऊस. शुक्र-बुध-रिमझिम ते हलका पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	19-29	67-76
विजयपुरा	21-22	26-30	चडचन, तिकोटा, तेलसांग, विजयपुरा-गुरु-मुसळधार पाऊस. शुक्र- बुध- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	26-33	57-87
हैदराबाद	21-22	25-31	हैदराबाद, मेडचल - गुरु- शुक्र - हलका ते मध्यम पाऊस, शनि - बुध- रिमझिम पाऊस. झहीराबाद - गुरु - मुसळधार पाऊस, बुध - हलका ते मध्यम पाऊस. शुक्र- मंगळ- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	23-27	50-88
सातारा	20-21	25-29	सातारा, खटाव, फलटण-गुरु, शुक्र-हलका ते मध्यम पाऊस. शनि-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	13-19	67-95
अहमदनगर	21-22	28-31	संगमनेर, राहाता, कोपरगाव, अहमदनगर, श्रीगोंदा-गुरु-मुसळधार पाऊस शुक्रवार- हलका ते मध्यम पाऊस. शनि-बुध-रिमझिम पाऊस. अकोले-गुरु-शुक्रवार-हलका ते मध्यम पाऊस. शनि-बुधवार-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-34	60-90

भारतीय कृषी स ... द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-Nationa ... Grapes, Pune
भाकृअनुप ICAR
रा अं अनु के NRCG

			कर्जत-गुरु-मुसळधार पाऊस. शुक्रवार, रवि-हलका ते मध्यम पाऊस. शनि, सोम-बुध-रिमझिम पाऊस. जामखेड-गुरु-मध्यम ते मुसळधार पाऊस. शुक्रवार-बुधवार-रिमझिम पाऊस.			
जालना	21-23	26-30	जालना, अंबड, घनसावंगी, –गुरु–मुसळधार पाऊस. शुक्र, रवि–हलका ते मध्यम पाऊस. शनि, सोम–बुधवार–रिमझिम पाऊस. मंठा–गुरु–मुसळधार पाऊस. शुक्रवार–मध्यम ते मुसळधार पाऊस. शनि–मंगळ–रिमझिम ते हलका पाऊस. जाफराबाद–गुरु–रिमझिम ते हलका पाऊस. बुध–हलका ते मध्यम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-21	60-91
बुलडाणा	23-24	28-30	डी. राजा, बुलडाणा, चिखली-गुरु-मुसळधार पाऊस, शुक्र-रवि-हलका ते मध्यम पाऊस. सोम-बुध-रवि-मुसळधार पाऊस. सिंदखेड-रवि-मुसळधार पाऊस, गुरु, शनि-मध्यम ते मुसळधार पाऊस. शुक्र-बुध-रवि-मुसळधार पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	18-23	70-94
कोल्हापूर	23-24	27-29	कागल, करवीर, गगन-बावडा–गुरु-बुध- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	9-15	85-98
बंगळुरु ग्रामीण	20-21	27-29	अनेकल, दोड्डाबल्लापूर, बेंगळुरु - पूर्व, बेंगळुरु - उत्तर, बेंगळुरु – गुरु-बुध- रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	25-26	54-93

भारतीय कृषी … द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-Nationa… Grapes, Pune

बेलागावी	21-22	26-27	बेलागावी, गोकाक-गुरु-शुक्र-रिमझिम ते हलका पाऊस, शनि-बुध-रिमझिम पाऊस. चिकोडी, अथनी-गुरु-रिमझिम ते हलका पाऊस. शुक्र-बुध-रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	17-20	80-96
बिदर	21-22	26-32	बिदर, बसवकल्याण, हुमानाबाद - गुरु- मुसळधार पाऊस, शुक्र- हलका ते मध्यम पाऊस शनि- बुध - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	19-26	62-94
बागलकोट	20-22	28-29	बागलकोट, जमखंडी, हूंगुंड - गुरु - मुसळधार पाऊस, शुक्र - बुध - रिमझिम पाऊस. मुधोल - गुरु - मुसळधार पाऊस, शुक्र - हलका ते मध्यम पाऊस, शनि- बुधवार - रिमझिम पाऊस.	स्वच्छ ते ढगाळ	26-31	54-85

ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

टीप: वरील हवामान माहिती खालील संकेतस्थळांवर दिलेल्या हवामान अंदाजाचा सारांश आहे

https://www.wunderground.com/?cm_ven=cgi

https://imdagrimet.gov.in/weatherdata/BlockWindow.php

https://www.timeanddate.com/weather/india

भाकृअनुप-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र अचूकतेचा दावा करत नाही.

II. पाणी व्यवस्थापन:

अपेक्षित पॅन बाष्पीभवन: 0 -3 मिमी

शिफारस केलेले सिंचन प्रमाण:

1. अनेक भागात रिमझिम ते हल्का पाऊस पडण्याची शक्यता आहे. जर माती वाप्सा (क्षेत्र क्षमता) स्थितीत असेल तर द्राक्षबागेला पाणी देऊ नये.
2. बंधारे ओले ठेवण्यासाठी मलचिंगगचा सराव करावा. यामुळे बांधाच्या पृष्ठभागावरील ओलाव्याचे बाष्पीभवन झाल्यामुळे रूट झोनमध्ये तयार होणारी क्षारता कमी होईल.
3. केन परिपक्वता अवस्था: पृष्ठभागावर ठिबकद्वारे @ 0 ते 1800 L/एकर प्रतिदिन पाणी द्यावे.
4. पावसाळयात पाऊस पडल्यास, बांधावरील पालापाचोळा काढून टाका आणि पावसाचे पाणी जमिनीत मुरू द्यावे. यामुळे रूटझोनमध्ये जमा झालेले क्षार बाहेर पडतील. अशा प्रकारे काढलेला पालापाचोळा जमिनीत मिसळून जमिनीची सच्छिद्रता वाढवता येते.

माती आणि पोषक व्यवस्थापन :

1. अनेक द्राक्ष उत्पादक भागात पावसाची संततधार सुरु आहे आणि पुढेही पावसाची शक्यता आहे. माती आधीच संतृप्त आहे. यामुळे रूटिंग क्रियाकलापांवर परिणाम झाला आहे. दीर्घकाळ संपृक्ततेमुळे, मुळे कुजण्यास सुरुवात झाली असावी. रूट झोनमधील मातीला त्रास देऊ नका. मातीशी संबंधित कोणताही हस्तक्षेप करण्यापूर्वी माती वाप्सा स्थितीत येईपर्यंत प्रतीक्षा करा. वाढ मंद होईल आणि केन परिपक्वतेवर परिणाम होईल पण काळजी करू नका. वाप्सा नंतरच खताचा वापर करावा.

2. सततच्या फवारण्यांमुळे पान निरोगी दिसणार नाही, गरजेनुसार फवारण्या कराव्यात कारण पानांच्या आरोग्यावर प्रकाशसंश्लेषण निर्मितीवर परिणाम होतो. त्यामुळे केन परिपक्वता परिणाम होईल.

3. सध्याच्या पावसानंतर, कैनोपी आकारानुसार SOP @ 3-5 g/L ची पर्णासंबंधी फवारणी द्या.

4. चुनखडीयुक्त मातीत जेथे लोहाची तीव्र कमतरता दिसून येते, 3 दिवसांच्या अंतराने 2-3 ग्रॅम / ली फेरस सल्फेटची दोन ते तीन वेळा फवारणी करावी आणि त्यानंतर ठिबकद्वारे 15-20 किलो/एकर फेरस सल्फेट वापरावा. फर्टिगेशन डोस प्रत्येकी 5 किलोच्या किमान 3 डोसमध्ये विभागला पाहिजे. दर आठवड्याला ठिबकद्वारे 5 किलो/एकर विद्राव्य गंधक टाका. तसेच मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट @ 3 ग्रॅम / लिटर फक्त एकदाच फवारणी करा.

5. पान कुरळे होण्याची शक्यता असल्यास, पानांचे मार्जिन तपासावे, जर थोडे ते जास्त पिवळे असल्यास पोटॅशियमची कमतरता होण्याची शक्यता असते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची

पर्णासंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश /एकर फवारणी करावी.

6. जंबो, नानासाहेब पर्पल इत्यादी रंगीत जातींमध्ये पोटॅशियमची कमतरता असल्यास पानांचे कुरळेपणा आणि पानांच्या मार्जिनचे लालसर/कांस्यीकरण दिसून येते. अशावेळी सल्फेट ऑफ पोटॅश ची 3 ग्रॅम / लिटर ची पर्णासंबंधी फवारणी करावी आणि त्यानंतर 2 ते 3 भागामध्ये 20-25 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश /एकर फवारणी करावी.

7.ढगाळ वातावरणामुळे प्रकाशाची तीव्रता कमी होते, केन परिपक्वतेसाठी प्रकाशाचा प्रवेश सुधारण्यासाठी कॅनोपी व्यवस्थापन महत्त्वाचे आहे.

केन परिपक्वता अवस्था

1. सध्याच्या पावसानंतर, कॅनोपी नुसार सल्फेट ऑफ पोटॅश 4-5 ग्रॅम / ली ची फवारणी करावी.

2. पोटॅशियमचा वापर केन परिपक्वतेच्या अवस्थेपासून आवश्यक आहे. अंदाजे या अवस्थेत 64 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश (विद्राव्य दर्जाचे) द्यावे. पोटॅशियमचे लीचिंग नुकसान कमी करण्यासाठी किमान पोटॅशियमच्या डोसचे पाच डोसमध्ये विभाजन करावे. या आठवड्यात 15 किलो सल्फेट ऑफ पोटॅश दोन-तीन स्प्लिटमध्ये द्यावे. चुनखडीयुक्त जमिनीत, या वाढीच्या अवस्थेत एकदा सल्फेट ऑफ पोटॅश (4 ग्रॅम / ली) द्यावे.

3. मॅग्नेशियम सल्फेट 15 किलो/एकर दोन भागांमध्ये वापरावे. छाटणीनंतर 60-75 दिवसांच्या दरम्यान द्यावा. चुनखडीयुक्त जमिनीत, या वाढीच्या अवस्थेत मॅग्नेशियम सल्फेट (3 ग्रॅम / ली) द्यावे.

4. चुनखडीयुक्त मातीत जेथे लोहाची तीव्र कमतरता दिसून येते, 3 दिवसांच्या अंतराने 2-3 ग्रॅम / ली फेरस सल्फेटची दोन ते तीन वेळा फवारणी करावी आणि त्यानंतर ठिबकद्वारे 15-20 किलो/एकर फेरस सल्फेट वापरावा. फर्टिगेशन डोस प्रत्येकी 5 किलोच्या किमान 3 डोसमध्ये विभागला पाहिजे.

5. चुनखडीयुक्त जमिनीचे प्रभावी व्यवस्थापन करण्यासाठी, दर आठवड्याला ठिबकद्वारे 5 किलो/एकर विद्राव्य गंधक टाकावे. तसेच मॅग्नेशियम सल्फेट आणि पोटॅशियम सल्फेट 3 ग्रॅम / एल फक्त एकदाच फवारणी करावी.

6. पावसामुळे आणि प्रतिबंधात्मक नियंत्रणासाठी बोर्डेक्स किंवा तांब्याच्या फवारण्या दिल्यास, कृष्णा सीडलेस इत्यादी रंगीत जातींमध्ये पाने लाल होण्याची शक्यता असते. कोणताही विशिष्ट नमुना नसतो. हे तांब्याच्या विषारीपणामुळे असू शकते. अशावेळी तांबे फवारणी करावी.

7. जर हवामानाच्या अंदाजानुसार चांगल्या पावसाचा अंदाज असेल, तर पावसाच्या आगमनापूर्वी, छतच्या आकारानुसार SOP @ 4-5g/L ची पर्णासंबंधी फवारणी करा.

8. केन परिपक्वता झाल्यानंतर हिरवळीच्या खतासाठी सनहेम्प किंवा धैंचा वाढवा.

छाटणीपूर्व अवस्था - फळ छाटणीचा हंगाम

1. ऑगस्ट-सप्टेंबरमध्ये छाटणीचे नियोजन केले असल्यास, हिरवळीच्या खतासाठी सनहेम्प किंवा धैंचा वाढवा.

2. जर पुढील 10-15 दिवसांत खरड छाटणीचे नियोजन केले असेल, तर खरड छाटणीच्या हंगामासाठी पोषक तत्वे आणि पाणी वापराचे वेळापत्रक नियोजन करण्यासाठी माती आणि पाण्याचे परीक्षण करण्याचा सल्ला दिला जातो.

3. ज्या द्राक्षबागांमध्ये सोडीयमची समस्या आहे, तेथे माती एक्सचेंज कॉम्प्लेक्समधून सोडियम काढून टाकण्यासाठी जमिनीत जिप्सम टाकावा. चुनखडीयुक्त जमिनीच्या बाबतीत, सल्फरचा वापर तत्सम कारणासाठी करावा. अर्ज शेणखत/कंपोस्ट इत्यादींसोबत असावा. ते जमिनीत मिसळावे आणि वरच्या बाजूला सोडू नये.

4. जर माती चुनखडीयुक्त असेल तर जमिनीतील वेलींमध्ये 50 किलो/एकर सल्फर टाकावा. कॅल्शियम कार्बोनेटची काळजी घेण्यासाठी त्याची कार्यक्षमता वाढवण्यासाठी गंधक जमिनीत व्यवस्थित मिसळले पाहिजे. शेणखत/ कंपोस्टमध्ये गंधक मिसळल्याने त्याची कार्यक्षमता आणखी सुधारते.

5. चुनखडीयुक्त जमिनीच्या बाबतीत, एसएसपी बेसल डोस म्हणून वापरल्यास, फॉस्फरस स्थिरीकरण टाळण्यासाठी शेणखत/कंपोस्ट इत्यादी मिसळा.

III. कॅनोपी व्यवस्थापन:

सध्याच्या हवामान परिस्थितीनुसार, खालील सूचना दिल्या आहेत.

अनेक द्राक्ष बागांमध्ये वारंवार पाऊस पडत आहे. यामुळे मुळांच्या भागात ओलावा वाढण्याची तसेच द्राक्ष बागेत सापेक्ष आर्द्रता वाढण्याची परिस्थिती निर्माण होत आहे. मुळांच्या भागात पाण्याचे प्रमाण वाढल्याने द्राक्षवेलींमध्ये अंतर्गत गिबेरेलिन तसेच संप्रेरक संश्लेषण वाढते. ही स्थिती सामान्यतः अंतर्गत लांबी वाढण्यास अनुकूल असते ज्यामुळे कोंबांचा जोम वाढतो, बाजूच्या कोंबांचा उदय होतो आणि पानांच्या क्षेत्रामध्ये देखील वाढ होते. अशा परिस्थितीत, वेली दाट छत विकसित करतात ज्यामुळे रोगाचा प्रादुर्भाव होतो. अशा छताखाली, डाऊनी बुरशीचा प्रादुर्भाव अधिक दिसून येतो. या समस्यांव्यतिरिक्त, केन पक्व होण्यास उशीर होतो. उशिरा पक्व झाल्यामुळे केनमध्ये खड्डा विकसित होण्यास समस्या उद्भवू शकतात. अपरिपक्व केनमध्ये सामान्यतः घड तयार होत नाहीत. म्हणून, फळांच्या छाटणीच्या वेळी हे केन काढून टाकले जातात किंवा केन पूर्णपणे परिपक्व झाल्यानंतरच वेली छाटल्या जातात. म्हणून, अशा परिस्थितीत, खालील पद्धतींचे पालन करणे आवश्यक आहे.

अ) द्राक्षवेलीमध्ये योग्य केन परिपक्वता मिळविण्यासाठी, जोम नियंत्रणात ठेवणे आवश्यक आहे. कोंबांची वाढ नियंत्रित करण्यासाठी कोंबांची पिंचिंग ही एक पद्धत आहे. बाजूकडील कोंब देखील काढून टाकणे आवश्यक आहे.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune
ICAR
NRCG

ब) रोपांच्या वाढीवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी ठिबकद्वारे आणि पानांवरील फवारण्यांद्वारे पोटॅश खतांचा वापर (कोंबांच्या वयानुसार) केल्याने मदत होऊ शकते. या काळात, खत ग्रेड ०.०.५० @ ३-४ ग्रॅम/लिटर पाण्यात फवारता येते. याव्यतिरिक्त, SOP किंवा ०.०.५० @ १.० किलो/एकर ठिबकद्वारे पुरवता येते.

क) या टप्प्यावर, कडक पिंचिंग टाळता येते कारण यामुळे अधिक बाजूकडील कोंब आणि घड तयार होतील.

ड) कोंबांना पानांच्या तारांवर प्रशिक्षित केल्याने योग्य सूर्यप्रकाश मिळण्यास मदत होईल जेणेकरून केनची परिपक्वता वाढेल.

इ) दमट परिस्थितीत आणि दाट छताखाली, डाऊनी बुरशीसारखे प्रमुख रोग ही मोठी समस्या बनू शकतात. डाऊनी बुरशीच्या गंभीर प्रादुर्भावामुळे फळांची छाटणी करण्यापूर्वी पाने गळू शकतात. म्हणून, तांबे-आधारित बुरशीनाशके आणि ट्रायकोडर्मा स्प्रे सारख्या जैविक द्रव्यांना प्राधान्य दिले जाऊ शकते.

f) कोरड्या हवामानात आणि अर्ध-पिकवलेल्या ते परिपक्व पानांच्या स्थितीत, पावडर मिल्ड्यू ही प्रमुख समस्या असू शकते. गंभीर परिस्थितीत, द्राक्ष बागेत पाने गळणे देखील दिसून येते. म्हणून, बोर्डो मिश्रण ०.७५ ते १.०% एकाग्रतेसह फवारणी केल्याने दोन्ही रोगांवर नियंत्रण मिळवता येते.

g) द्राक्ष बागेत सतत पाऊस पडत असल्याने, मुळांच्या क्षेत्रात पाणी साचते. मुळांच्या क्षेत्रातील जागा पाणी व्यापते आणि त्यामुळे छिद्रे बंद होतात. यामुळे मुळांच्या क्षेत्रातील मुळे (नवीन आणि जुनी) कुजू लागतात

आणि काळी पडतात. अशी मुळे वेलीला पुढील वाढ आणि विकासासाठी आधार देण्यासाठी कार्यक्षम नसतात. संरक्षण यंत्रणेचा एक भाग म्हणून, वेलीच्या वरच्या भागावर (खोड, दोरी आणि कोंब) पोषणासाठी हवाई मुळे तयार होतात. हवाई मुळे तयार होण्याचा वाढीवर परिणाम होणार नाही. तथापि, मुळांच्या क्षेत्रातून साचलेले पाणी काढून टाकण्यास प्राधान्य दिले पाहिजे.

२) नवीन प्लॉटमध्ये कलम करण्याचे व्यवस्थापन:

मूळांच्या साठ्याची तयारी:

रूटस्टॉकवर नवीन जातीच्या कलम करण्याचा कालावधी सुरु झाला आहे. या काळात, तापमान (३०-३५०C) आणि ८०-९०% सापेक्ष आर्द्रता उपलब्ध असेल. ही परिस्थिती शेतातील यशस्वी कलमीकरणासाठी अनुकूल असेल. तथापि, कलम करण्यापूर्वी, रूटस्टॉकमध्ये खालील वैशिष्ट्ये असावीत.

१) रूटस्टॉक शूट जमिनीपासून सुमारे ३० सेमी वर ८-१० मीटर व्यासाचे असावे.

२) रूटस्टॉकचे कोंब सरळ असावेत.

३) रूटस्टॉक शूट निरोगी असावेत.

४) कोंब रस प्रवाही स्थितीत असावेत.

हे साध्य करण्यासाठी, उर्वरित कोंब काढून टाकताना योग्य प्रकारचे कोंब टिकवून ठेवावेत. कोंबांची संख्या जास्त असल्यास, मोठ्या इंटरनोड आणि योग्य जाडीसह फक्त तीन ते चार सरळ वाढणारे ठेवावेत. जर कोंबाला जास्त बाजूचे कोंब असतील, तर ते काढून टाकावेत जेणेकरून कलम स्थितीत सरळ आणि जाड कोंब मिळतील. म्हणून, प्रत्यक्ष कलम करण्यापूर्वी किमान १५ दिवस आधी, रूटस्टॉक शूट तयार करावेत.

सायोन ची तयारी:

कलम करण्यासाठी निवडलेला सायोन निरोगी, रोगमुक्त आणि जास्त उत्पादन देणाऱ्या वेलांपासून बनवावा. साधारणपणे, सायोन कलम करण्यासाठी निवडलेला वेल उत्पादनासाठी वापरू नये. तथापि, बहुतेक द्राक्ष बागांमध्ये हे पाळले जात नाही. निवडलेला सायोन पूर्णपणे परिपक्व असावा ज्यामध्ये गडद तपकिरी रंगाचा पिठाचा समावेश असेल. अशा केनमध्ये पुरेसे अन्नसाठा साठवलेला असतो. कलम करताना खालील पद्धती पाळता येतात.

अ) निवडलेला सायोन गडद तपकिरी पिठाचा समावेश असलेला पूर्णपणे परिपक्व असावा.

ब) निवडलेला सायोन उच्च उत्पादन देणाऱ्या आणि रोगमुक्त वेलांचा असावा.

केनवरील सायोन निवडताना, गाठीच्या वर तीन कळ्या विकसित झाल्यानंतरच केन भाग निवडा.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune
भाकृअनुप ICAR
रा द्रा अनु के NRCG

ड) सायोन कार्बेन्डाझिम @ ३-४ ग्रॅम/लिटर पाण्यात सुमारे २-३ तास बुडवा. यामुळे रोगाचे इनोकुलम (जर असतील तर) काढून टाकण्यास मदत होईल.

e) **कोरड्या हवामानात, मुळांच्या झाडांना पुरेसे पाणी द्या जेणेकरून रस प्रवाह चालू राहील. यामुळे लवकर कॅलस तयार होण्यास मदत होईल**

IV. रोग व्यवस्थापन:

खरड छाटणी नंतरचे दिवस	**रोगांचा धोका**			
	केवडा	**भुरी**	**बुरशीजन्यकरपा**	**इतर**
121	नाही	नाही	नाही	जिवाणू करपा- नाही. तांबेरा – नाही

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune

सर्व द्राक्ष लागवडीच्या क्षेत्रात अधूनमधून आणि मध्यम पाऊस पडत असल्याने, बुरशीजन्य करपा आणि जिवाणूजन्य करपा संसर्गाची शक्यता जास्त आहे. बुरशीजन्य करपा नियंत्रणासाठी थायोफेनेट मिथाईल किंवा कार्बेंडाझिम @ १ ग्रॅम/लीटर किंवा कॉपर सल्फेट + मॅन्कोझेब @ ५ ग्रॅम/लीटरच्या दोन फवारण्या घ्याव्यात. बुरशीजन्य करपा आणि जिवाणूजन्य करपा दोन्हीच्या नियंत्रणासाठी कासुगामायसिन + कॉपर ऑक्सिक्लोराईड @ ०.७५ ग्रॅम/लीटरचा वापर प्रतिबंधात्मक उपाय म्हणून करावा. कोणत्याही ट्रायझोलच्या वापरामुळे बुरशीजन्य करपा देखील नियंत्रित होईल. केवडा नियंत्रित करण्यासाठी मॅन्कोझेब @ २-२.५ ग्रॅम/लीटर किंवा कॉपर हायड्रॉक्साइड ५३.८ डीएफ @ १.५ ग्रॅम/लीटरचा वापर करावा. या टप्प्यावर आंतरप्रवाही बुरशीनाशकांचा वापर करण्याची आवश्यकता नाही. ट्रायकोडर्माच्या एक फवारणीसह ट्रायकोडर्माचा ठिबक द्वारे वापर करावा. भुरी प्रवण भागात, अँपेलोमायसेस क्विस्क्वालिस @ ५ ग्रॅम/लीटरचा वापर करावा. तांबेरा नियंत्रणासाठी क्लोरोथॅलोनिल @ २ ग्रॅम/लीटर फवारणी करावी.

V. कीड आणि त्याचे व्यवस्थापन:

- सेलोस्टेर्ना स्कॅब्रेटर नावाचे प्रौढ किडे द्राक्ष बागेत आणि/किंवा रात्रीच्या वेळी द्राक्ष बागेजवळील घरांमध्ये दिसू शकतात. दिवसा द्राक्षाच्या कोवळ्या देठाची साल खाताना ते सहज दिसतात. या काळात द्राक्ष बागेत

दिसल्यास त्यांना हाताने सहज पकडता येते आणि मारता येते. प्रौढ किडींचे व्यवस्थापन करण्यासाठी कोणत्याही कीटकनाशकाची फवारणी आर्थिकदृष्ट्या प्रभावी नसते.

• अनुकूल हवामानामुळे, मिलीबगचा प्रादुर्भाव दिसून येतो. मिलीबग नियंत्रणासाठी ब्रॉड-स्पेक्ट्रम कीटकनाशकांचा वापर टाळावा. व्हर्टिसिलियम, मेटारिझियम, ब्यूव्हेरिया सारख्या जैविक नियंत्रण घटकांनी देठ आणि कॉर्डनवर प्रतिबंधात्मक वनस्पती धुवाव्यात. मिलीबगमुळे कोंबांची विकृती किंवा उसावरील प्रादुर्भाव झाल्यास, अतिरिक्त कोंबांची वाढ काढून टाका आणि इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल @ ०.४ मिली प्रति लिटर पाण्यात पानांवर फवारणी करा.

• थ्रिप्स किंवा अळयांचा प्रादुर्भाव झाल्यास, जास्तीचे कॅनोपी काढून टाका. फिप्रोनिल ८० डब्ल्यूजी @ ०.०६२५ ग्रॅम प्रति लिटर किंवा इमामेक्टिन बेंझोएट ५ एसजी @ ०.२२ ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळणे प्रभावी आहे. अळयांचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी पतंगांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी द्राक्षबागेबाहेर प्रकाश सापळे बसवले जाऊ शकतात.

• माइट्सचा प्रादुर्भाव दिसू शकतो, म्हणून द्राक्षबागांचे काळजीपूर्वक निरीक्षण करा. जर माइट्सचा प्रादुर्भाव दिसून आला तर सल्फर ८० डब्ल्यूडीजी @ १.५-२.० ग्रॅम प्रति लिटर किंवा अबामेक्टिन १.९ ईसी @ ०.७५ मिली/लीटर पाण्यात मिसळून प्रभावी आहे.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे
ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune
ICAR
NRCG

• द्राक्षाच्या क्षेत्रात लाल रंगाच्या खोड पोखरणाऱ्या अळीने (दर्व्हिशीया कडांबी) अंडी घालण्यास सुरुवात केली आहे आणि सालाखाली त्याचा प्रादुर्भाव झाला आहे. या खोड पोखरणाऱ्या अळीच्या पतंगांचे व्यवस्थापन करण्यासाठी द्राक्षबागाजवळ प्रकाश सापळे लावा. जुलै ते सप्टेंबर महिन्यांत महिन्यातून कमीत कमी एकदा खोड आणि कॉर्डन्समधून सैल साल काढून टाका आणि जैवनियंत्रण एजंट मेटारायझियम @ ३-५ मिली प्रति लिटर पाण्यातून प्रतिबंधात्मक धुवा. जर प्रादुर्भाव दिसून आला तर, सैल साल काढून टाका आणि खोड आणि कॉर्डन्स मेटारायझियम @ ३-५ मिली प्रति लिटर पाण्यात आणि प्रत्येक झाडाला १.५-२ लिटर पाण्यात धुवा.

• नवीन द्राक्षबागांमध्ये, फ्लीया बीटलचा प्रादुर्भाव दिसून येतो. जास्त प्रादुर्भाव झाल्यास, इमिडाक्लोप्रिड १७.८ एसएल @ १.५ मिली प्रति झाड माती आळवा आणि स्पिनेटोरम ११.७ एससी @ ०.३ मिली प्रति लिटर किंवा फिप्रोनिल ८० डब्ल्यूजी @ ०.०६२५ ग्रॅम प्रति लिटर पाण्यात मिसळून पानांवर फवारणी करा.

भारतीय कृषी संशोधन परिषद-राष्ट्रीय द्राक्ष संशोधन केंद्र, पुणे

ICAR-National Research Centre for Grapes, Pune